

Jamiyatda axborot xavfsizligini taminlashda axloqiy tarbiya omilidan foydalanish muammolari

Termiz davlat pedagogika instituti Tarix fakulteti Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi yo'nalishi 1-kurs talabasi Murodova Bibisora

Annotatsiya: Ushbu maqolada jamiyat tushunchasi, axborot xavfsizligini taminlash, axloqiy tarbiya, axborot xavfsizligining muhimlik darajasi, axborot xavfsizligida tarbiya.

Kalit so'zlar: axborot, axborot xavfsizligi, jamiyat, axloq, tarbiya, texnologiya.

Bugungi hayotimizning hamma sohalarida axborot-kommunikatsiya va komyuter texnologiyalarining o'rni beqiyos darajada katta ekanligi barchamizga ma'lum. Hozirda axborot sohasida juda katta o'zgarishlar sodir bo'lmoqda. Bu o'zgarishlarning asosini axborotlashtirish telekommunikatsiya va komyuter texnologiyalari tashkil etadi. XXI asr axborotlashgan jamiyat asridir. "Axborot ijtimoiy-iqtisodiy madaniy tarqqiyotning muhim omilidir. Shu sababli ham u inson taffakuriga turli yo'nalishlarda ta'sir etuvchi insoniyatning hayoti va taqdirini u yoki bu tomonga burib yuboruvchi goh ijobiy goh salbiy mohiyat kasb etuvchi qudratli vositaga aylandi"[1:3].

Axborotning butun jamiyatda muhimlik darajasi qadim zamonlardan ma'lum shuning uchun ham qadimdan axborotni himoyalash uchun turli xil usullar qo'llanilgan. Ulardan biri sirli yozuvdir. U bizga tarixdan ma'lumki Amerikaning qadim davlatlaridan Inklarning "Kipu" tugunli xati yozuv sir tutilgan. Undagi xabarni xabar yuborilgan manzil egasidan boshqa shaxs o'qiy olmagan. Asrlar davomida bu san'at sirli yozuv jamiyatning yuqori tabaqalari davlatning elchixonalar rezidensiyalari va razvedka missiyalaridan tashqariga chiqmagan. Faqat bir necha o'n yil oldin jamiyatimizda hamma narsa tubdan o'zgardi, ya'ni axborot o'z qiymatiga ega bo'ldi va keng tarqaladigan mahsulotga aylandi. Shu tarzda axborotni himoyalash zaruriyati tug'iladi. Axborotni qayta ishlash sanoatning paydo bo'lishi axborotni himoyalash sanoatning paydo bo'lishiga olib keldi. Avtomatlashtirilgan axborot tizimlarida axborotlar o'zining hayotiy davriga ega bo'ldi. Bu davr uni yaratishi undan foydalanish uning xavfsizligini ta'minlash, ya'ni axborot xavfsizligini taminlashdan iboratdir.

O'zbekiston Respublikasining birinchi prezidenti Islom Karimov va O'zbekiston Respublikasining prezidenti SHavkat Mirziyoyevning chiqishlarida va asarlarida ma'naviy tahdidlar, unga qarshi kurashish zaruriyati bu boradagi vazifalar va axborot xavfsizligida milliy xavfsizlik masalalari yoshlar orasida axborot madaniyatini shakllantirish axborot olish erkinligini ta'minlash va bunda axloqiy tarbiya vositalaridan foydalanish ya'ni axloqiy tarbiya bu shaxsni har tomonlama

rivojlantirishning muhim tarkibiy qismidir. U yoshlarga axloqiy tasavvur va bilimlarni singdirish ularda shaxsning axloqiy his-tuyg'u va sifatlarni ijobiy munosabatlar va xulq madaniyatini tarbiyalashga qaratilgan jarayon hisoblanadi. Hozirgi vaqtda biz o'zimizni bilimlarimizni yanada rivojlantirib, axloqiy me'yorlarga amal qilib axloqiy qoidalarni tushunib axborot xavfsizligini taminlashimiz kerak.

Jamiyatimizning hozirgi shiddat bilan rivojlanib borayotgan davrida biz insonlarning hech birimiz kundalik turmush tarzimizni axborot va axborot ulashuvchi vositalarisiz tasavvur qilolmaymiz. Ushbu axborot olish jarayonida biz internet, ijtimoiy tarmoqlar, tilvidinya, gazeta junallar, kiitoblardan keng foydalanamiz va bu jamiyatimizning rivoji uchun juda muhim hisoblanadi. Yana shuni aytishim kerakki "Fuqarolarning axborot sohasidagi huquq va erkinliklarini ta'minlash masalasi insonning axborot olish axborotni va o'z shaxsiy fikrini tarqatish huquqi va erkinligini o'zida mujassam etgan bo'lib bu O'zbeistonda demokratik jamiyat asoslarini barpo etishning muhim sharti ta'biri joiz bo'lsa tamal toshi hisoblanadi" - degan edi birinchi prezidentimiz Islom Karimov. Axborot xavfsizligi deganda tabiiy yoki sun'iy xarakterdagi tasodifiy yoki qasddan qilingan ta'sirlardan axborot va uni qo'llab-quvvatlab turuvchi infrastukturaning himoyalanganligi tushuniladi.

O'zbekiston Respublikasining 2002-yil 12-dekabrda 439-2sonli "Axborot erkinligi prinsiplari va kafolatlari to'g'risida" gi qonunida axborot xavfsizligi axborot borasidagi xavfsizlik deb belgilangan va u axborot sohasida shaxs, jamiyat va davlat manfaatlarining himoyalanganlik holatini angatadi[4]. Axborot sohasida jamiyat manfaatlari bu sohada shaxs manfaatlarini ta'minlashda demokratiyani mustahkamlashda ijtimoiy-huquqiy davlatni qurishda ijtimoiy hamjihatlikni qo'llab-quvvatlashda o'z aksini topadi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak axborot xavfsizligida axloqiy tarbiya juda muhim rol o'ynaydi chunki biz yoshlarimizning ongiga albatta axborot xavfsizlik sohasidan qanday foydalanishni, u haqida bilim va tasavvurlarni tushuntirishni axloqiy tarbiya vositalari orqali anglatishimiz kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. G'affarova G "Axborot va axborotlashtirish jarayonlarining falsafiy metadalogik muammolari. fals. Fan.nomz...dis-Toshkent,2008 3-bet.
2. Yaxyo Muhammad Amin "Internetdagi taxdidlardan himoya asari" Toshkent 2016
3. Aloqa va axborotlashtirish sohasida axborot xavfsizligi:atamalar va ta'riflar
4. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisning Axborotnomasi –T2003N1
5. Otamurotov S.Glaballashuv va milliy ma'naviy xavfsizlik-T;2013
6. Jummaniyozov X.Sobirova M. Nigmanova U. Glaballashuv asoslari-T. 2015

